

Myndigheten för yrkeshögskolan

Resultatet av pilotprojektet Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd

Slutrapport | 2017

Myndigheten för yrkeshögskolan

Diarienummer: MYH 2017/2172

ISBN: 978-91-88619-21-1

Omslagsbild: © Anne Dillner/Scandinav Simple

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) fick 2012 i uppdrag att genomföra ett pilotprojekt för att förbättra tillgängligheten till yrkeshögskoleutbildning för personer med funktionsnedsättning. Utbildningarna skulle erbjuda pedagogiska och fysiska anpassningar för de studerande redan från start. Projektet omfattade fem utbildningar som fick starta två utbildningsomgångar, hösten 2012 och 2013.

Examensgraden för de fem utbildningarna varierar från 24 procent till 120 procent. Att en utbildning når en examensgrad över 100 procent beror på att de har antagit fler studerande än de har platser som de får betalt för. Av de som tog examen från omgång 1 uppger 70 procent att de är verksamma inom ett område som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen. Från omgång 2 uppger 40 procent att de är verksamma inom ett område som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen. Det kan jämföras med genomsnittet för yrkeshögskoleutbildningar som är mellan 58 och 61 procent för utbildningar som påbörjades 2013 och 2014.

Projektets främsta syfte har varit att öka tillgängligheten. Av 238 studerande som påbörjat utbildningarna har 35 studerande haft någon form av funktionsnedsättning. Det utgör ungefär 15 procent. Av dessa tog 20 examen och 12 av dem hade ett arbete 6 månader efter avslutad utbildning. Om det innebär att tillgängligheten har ökat går inte att avgöra eftersom det inte finns någon statistik att jämföra med. Personer med funktionsnedsättning har generellt en högre tröskel för att påbörja eftergymnasiala studier och svårare att komma in på arbetsmarknaden. Därför bedömer myndigheten att för de studerande som påbörjat utbildningarna har troligtvis pilotprojektet varit lyckat.

Har kostnaderna varit rimliga i förhållande till resultaten? För individen som har gått, examinerats från och fått arbete efter en yrkeshögskoleutbildning är vinsten stor. Samtliga deltagande utbildningsanordnare anger att de extra resurserna har gett dem möjligheter att genomföra aktiviteter och att våga satsa, även på sådant man "inte är riktigt säker på".

Pilotprojektet har varit viktigt för att pådriva utvecklingen av tillgänglighet generellt inom yrkeshögskolan, eftersom kunskapen om tillgänglighet och inkludering har ökat hos myndigheten och på utbildningarna, vilket innebär ett kunskapslyft som varit större än enbart dessa fem utbildningar. Pilotprojektet har också bidragit till en förändring i förordning (2009:130) om yrkeshögskolan, som trädde i kraft 2014. Ändringen tydliggör de studerandes rätt till stöd och utbildningsanordnarens skyldighet att erbjuda stöd och omfattar alla yrkeshögskoleutbildningar som får statsbidrag. Det är viktigt att komma ihåg att när projektet inleddes 2012 hade inte någon studerande, med eller utan funktionsnedsättning, rätt till stöd enligt regelverket. Därför kan konstateras att projektet fyllde ett helt annat tomrum innan ovanstående ändring genomfördes.

Myndigheten fortsätter sitt arbete med att verka för att utbildningsformen ska vara ett reellt och angeläget alternativ för personer med funktionsnedsättning som vill studera på en eftergymnasial utbildning. Bland annat genom att myndigheten är en av de strategiska myndigheterna i den nationella funktionshinderspolitiken. Ett annat område som myndigheten arbetar med är fortsatta informationsinsatser till utbildningsanordnare om skyldigheten att erbjuda studerande stöd i utbildningen. Dessutom pågår ett arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande inom yrkeshögskolan som bedöms gynna personer med funktionsnedsättning.

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Om projektet	3
1.1.1	Ansökningsomgång för YH med möjlighet till utökat stöd.....	4
2	Metod	4
3	Resultat	5
3.1	Statistiska data	5
3.2	Kostnader för pilotprojektet	7
3.2.1	Interna kostnader.....	7
3.2.2	Utbetalat statsbidrag	7
3.2.3	Användning av utökat statsbidrag	8
3.3	Verksamheten och dess innehåll.....	9
3.3.1	Tillgänglighet – behörighet	9
3.3.2	Tillgänglighet – urval	10
3.3.3	Tillsyn och anmälningar.....	11
3.3.4	Kvalitativa erfarenheter.....	11
3.3.5	Myndighetens insatser	12
4	Slutsatser	13
4.1	Reflektioner	14

1 Inledning

I regleringsbrevet för budgetåret 2012 fick Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) i uppdrag att genomföra ett pilotprojekt för att förbättra tillgängligheten till yrkeshögskoleutbildning för personer med funktionsnedsättning.

Uppdraget tog sin utgångspunkt i rapporten *Förslag på hur yrkeshögskoleutbildningar kan göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning*.¹ Rapporten var ett resultat av ett regeringsuppdrag som MYH återrapporterat 2011.

Projektet har, i enlighet med uppdraget, varit avgränsat till att omfatta högst fem utbildningsanordnare och två utbildningsomgångar. MYH har efterhand valt att förlänga projektet fram till att de fem ordinarie pilotutbildningarna avslutades. Därför beviljades åtta utbildningar med samma förutsättningar som pilotprojektet med start 2014 och 2015 och sju utbildningar med start 2016 och 2017. Denna rapport och utvärdering avser endast de fem utbildningar i pilotprojektet som startade 2012 och 2013.

Pilotprojektet är nu slut då samtliga utbildningsomgångar i pilotprojektet har avslutats. Redovisning av pilotprojektets verksamhet och utfall har lämnats dels i en rapport i december 2012², sedan årligen i samband med myndighetens årsredovisning. Detta är en avslutande redovisning av pilotprojektets utfall.

1.1 Om projektet

Syftet med projektet har varit att förbättra tillgängligheten till yrkeshögskoleutbildning för personer med funktionsnedsättning. Pilotprojektet har finansierats inom ramen för myndighetens ordinarie anslag. De utbildningar som fick ingå i pilotprojektet skulle erbjuda pedagogiska och fysiska anpassningar för de studerande redan från start. De skulle genomföra riktad kompetensutveckling till den undervisande personalen för att öka kunskapen om att undervisa tillgängligt. Utbildningsanordnaren skulle ha en strategi för hur behörighetsprövningen och urvalet skulle genomföras för att inkludera sökande ur en bred målgrupp. Max 25 studerande per utbildningsomgång fick antas, och inga överintag accepterades för att studerandegruppen inte skulle bli för stor. För att stimulera företag att erbjuda LIA-platser (Lärande i Arbete) kunde en ekonomisk kompensation till LIA-företag utgå för de som tog emot en studerande med funktionsnedsättning som behövde fördjupad handledning. Utbildningsanordnaren hade möjlighet att ansöka om ett högre statsbidrag/särskilda medel.

Utöver detta initierades ett samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) som åtog sig att bistå med rådgivning till de anordnare som kunde behöva det. Rådgivningen omfattade telefonrådgivning beträffande specialpedagogiska strategier utifrån specifika behov, generella pedagogiska strategier och förhållningssätt utifrån att undervisa studerande med olika förutsättningar.

Utbildningarna skulle särskilt vända sig till och vara förberedda för att ta emot personer med funktionsnedsättning, men alla, även personer utan funktionsnedsättning, var välkomna att söka till och studera vid utbildningarna.

---

¹ YH 2011/783.

² Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd – Det första steget mot en mer tillgänglig yrkeshögskola. YH 2012/3147.

1.1.1 Ansökningsomgång för YH med möjlighet till utökad stöd

En ansökningsomgång för pilotprojektet *Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd* genomfördes under våren 2012. Ansökningsförfarandet genomfördes i två steg. Det första steget bestod av en intresseanmälan där utbildningsanordnare anmälde sitt intresse att bedriva en yrkesutbildning med möjlighet till utökad stöd. Intresseanmälan bestod bland annat av ett antal frågor med anknytning till yrkeshögskolan regelverk samt utbildningarnas pedagogiska upplägg. 34 intresseanmälningar kom in. MYH valde därefter ut 15 intresseanmälningar. Det andra steget i ansökningsförfarandet bestod av en ansökningsomgång för dessa. Ansökan innehöll, förutom frågor utifrån Lag (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL) och Förordning (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF), specifika frågor om hur kompetensutveckling för personalen skulle säkerställas, en beskrivning av lokalerna samt hur utbildningsanordnaren avsåg att utreda eventuella behov av särskilt pedagogiskt stöd för den enskilde studerande. Fem utbildningar beviljades, i enlighet med regeringsuppdraget.

De fem utbildningarna som beviljades motsvarade 119 platser för omgång 1. MYH använde samma kriterier för bedömning och urval av utbildningarna, som vid en ordinarie ansökningsomgång till yrkeshögskolan. Stor vikt lades vid utbildningarnas pedagogiska upplägg. I några fall blev referenstagningen utslagsgivande. Den fysiska arbetsmiljön kontrollerades redan i den intresseanmälan som utbildningsanordnarna skickat in. Hänsyn togs också till de olika utbildningsområdena och geografisk placering. Anledningen var att pilotprojektet skulle kunna erbjuda utbildningar som tilltalade sökande med olika förutsättningar och intressen.

Utbildningar i pilotprojektet:

Tabell 1

Utbildningsanordnare	Utbildning	Poäng	Studieort	Studerande-platser
Lernia Utbildning AB	Systemutvecklare med specialisering i agila metoder	500	Stockholm	25
Yrkeshögskolan Mölnlycke	Löne- och ekonomiadministratör	300	Mölnlycke	24
Folkuniversitet Göteborg	Trädgårdsmästare	300	Mölnadal	25
Yrkeshögskolan Helsingborg	Elprojekteringsingenjör	400	Helsingborg	25
Bollnäs kommun Högskoleenheten	Kulturkommunikatör med fokus på scenisk produktion, inkludering, dans, teater och teknik	400	Bollnäs	25

2 Metod

Rapportens kvantitativa data i resultatdelen bygger på uppgifter i myndighetens olika rapporteringssystem, de utvärderingar som utbildningsanordnarna till de fem utbildningarna har skickat in samt årsredovisningarna från MYH för 2013, 2014 och 2015.

MYH har även genomfört telefonintervjuer med de fem utbildningsanordnarna. Intervjuerna har genomförts under perioden maj-juni 2016. Dessutom har information

inhämtats från underlag som inhämtats till redovisning av den nationella funktionshindersrapporten 2016.³

3 Resultat

3.1 Statistiska data

Totalt omfattar projektet 248 studerandeplatser. Vid utbildningarnas start har totalt 238 studerande rapporterats starta på de fem utbildningarna.

Statistik från MYH⁴ visar att examensgraden för de fem utbildningarna och båda omgångarna varierar från 24 procent till 120 procent. Jämförelsevis var examensgraden för YH-utbildningar i snitt 72 procent år 2014.⁵ Den lägsta examensgrad hade utbildningen inom kulturområdet och den högsta utbildningen inom ekonomiområdet. Att den senare når en examensgrad på över 100 procent beror på att de har gjort överintag av studerande, dvs. har antagit fler studerande än de har platser som de får betalt för.

Uppgifter fördelade per omgång visar att fyra av fem utbildningar har ökat antalet sökande från första omgången till den andra. I två av dem har även examensgraden ökat och i två av dem har examensgraden minskat marginellt. En utbildning har halverat antalet sökande från omgång ett till omgång två och har markant färre examinerade i omgång två. Utbildningsanordnarna har i skriftliga utvärderingar under åren angett att totalt 35 studerande med funktionsnedsättning har antagits, 20 av dem till den första omgången och 15 till den andra.

---

³ En strategi för den nationella funktionshinderspolitiken 2011–2016, YH 2012/1512.

⁴ Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan (datauttag Myhstat 2016-05-09).

⁵ Statistisk årsrapport 2016: Myndigheten för yrkeshögskolans utbildningsformer.

Tabell 2

Utbildningens namn	Omgång	Platser	Sökande	Stud. vid start	Inhoppare	Examinerade
Elprojekteringsingenjör	1	25	59	22	0	14
Elprojekteringsingenjör	2	25	95	30	1	24
Löne- och ekonomiadministratör	1	24	140	27	0	24
Löne- och ekonomiadministratör	2	24	256	26	2	28
Trädgårdsmästare med specialisering hälsa, kultur och miljö	1	25	110	25	0	24
Trädgårdsmästare med specialisering hälsa, kultur och miljö	2	25	254	25	1	22
Systemutvecklare med specialisering i agila metoder	1	25	92	29	0	19
Systemutvecklare med specialisering i agila metoder	2	25	128	28	0	18
Kulturkommunikatör med fokus på scenisk produktion, inkludering, dans, teater och teknik	1	25	32	17	0	13
Kulturkommunikatör med fokus på scenisk produktion, inkludering, dans, teater och teknik	2	25	15	9	1	4

Vad gäller examensgraden var den totalt, för alla studerande på dessa utbildningar, 79 procent. Av de 35 studerande med funktionsnedsättning som utbildningsanordnarna har angett att de har antagit har, enligt telefonintervjun, 20 tagit examen. Det betyder att knappt 60 procent av de antagna med funktionsnedsättning har tagit examen. Dock saknas uppgifter från någon utbildningsanordnare som inte kan redovisa dessa p.g.a. att underleverantören inte har rapporterat in resultaten vid tidpunkten för intervjuerna. Av de 20 som tagit examen uppger utbildningsanordnarna att 12 har kommit ut i någon form av arbete efter examen.

Enligt myndighetens resultatuppföljningar, där utbildningsanordnarna själva samlar in uppgifterna, har totalt 49 som examinerades⁶ från omgång 1 uppgett att de är verksamma inom ett område som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen. Det motsvarar 70 procent. Från omgång 2 har 38 examinerade⁷ uppgett att de är verksamma inom ett område som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen, vilket motsvarar 40 procent. Det kan jämföras med den genomsnittet för yrkeshögskoleutbildningar som ligger mellan 58 och 61 procent för utbildningar som påbörjades 2013 och 2014.

⁶ En utbildning har inte rapporterat in någon resultatuppföljning för omgång 1.

⁷ En utbildning har inte rapporterat in någon resultatuppföljning för omgång 2.

Tabell 3

Omgång	Total andel som har arbete som helt eller delvis överensstämmer med utbildningen
1	70 %
2	40 %

Tabell 4

Studerande med funktionsnedsättning som tog examen (omgång 1 och 2)	Studerande med funktionsnedsättning som har arbete efter examen (omgång 1 och 2)
20 (av 35)	12 (av 20)

3.2 Kostnader för pilotprojektet

3.2.1 Interna kostnader

Myndigheten genomförde under våren 2012 informationsinsatser för att nå en bred målgrupp. Ett informationsblad som beskriver yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd distribuerades till landets alla studie- och yrkesvägledare inom den kommunala gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Informationsbladet skickades även ut till studie- och yrkesvägledare inom gymnasiesärskolan, till arbetsplatsförmedlare inom Arbetsförmedlingen och till olika handikapporganisationer. Informationsbladet är även en del av det marknadsföringsmaterial som myndigheten använder vid utbildningsmässor, konferenser och dylikt. Efter beslut om vilka yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd som fick ingå i yrkeshögskolan publicerades en nyhet via sociala medier samt i studie- och yrkesvägledarforumet. I anslutning till publiceringen av resultatet av ansökningsomgången skickades ett pressmeddelande ut som lyfte fram central information ur ett medialt perspektiv och utbildningarna lyftes fram på myndighetens olika webbplatser.

En artikel publicerades i tidningen Vägledaren (målgrupp: studie- och yrkesvägledare) under hösten 2012. En artikel publicerades även i Specialpedagogisk tidskrift under 2014.

Kostnaderna för dessa informationsinsatser har rymts inom myndighetens förvaltningsanslag.

3.2.2 Utbetalat statsbidrag

Sammantaget har de fem utbildningarna, totalt tio utbildningsomgångar, kostat knappt 31 miljoner. Särskilt pedagogiskt stöd har betalats ut till fyra av utbildningarna motsvarande en kostnad av drygt 1,5 miljoner. En utbildning har sökt och beviljats startstöd⁸ med drygt 700 000 kronor.

⁸ Startstöd var en insats som MYH genomförde 2013 och 2014 och som avsåg ett utökat statsbidrag som beviljade utbildningar som hade svårt att fylla sina platser med behöriga sökande och därmed riskerade att inte kunna starta sina utbildningar kunde ansöka om.

De utbetalade beloppen fördelar sig enligt nedan⁹

Tabell 5

Utbildning	Statsbidrag omg 1	Statsbidrag omg 2	Särskilt pedagogiskt stöd	startstöd
Trädgårdsmästare med specialisering hälsa, kultur och miljö, 300 poäng ¹⁰	2 831 250	2 680 230	486 800	
Elprojekteringsingenjör, 400 poäng	3 900 000	3 900 000	186 000	
Systemutvecklare med specialisering i agila metoder, 500 poäng	4 875 000	4 095 000	98 450	
Kulturkommunikatör med fokus på scenisk produktion, inkludering, dans, teater och teknik, 400 poäng	3 612 500	939 234	152 000	722 500
Löne- och ekonomiadministratör, 300 poäng	2 070 000	2 070 000		

3.2.3 Användning av utökat statsbidrag

I ansökningsomgången till pilotprojektet skickade varje utbildningsanordnare in en budget där de redogjorde för sina utökade kostnader och i och med det behövde söka över schablon. MYH förde en dialog med utbildningsanordnarna och flertalet budgeterade kostnader reducerades. De beviljade utbildningarna har haft ett högre statsbidrag jämfört med en motsvarande utbildning utanför projektet. Det högre statsbidraget har varit ungefär 10 - 15 procent högre. Utbildningsanordnarna uppgav att de högre kostnaderna bland annat berodde på:

- Pedagogiskt stöd
- Specifik kompetensutveckling av personal
- Mindre studerandegrupp
- Tätare uppföljning under LIA
- Marknadsföring
- Kostnader för antagning

I utvärderingarna uppger utbildningsanordnarna att de har använt det högre statsbidraget till eller har för avsikt att använda det till bland annat:

- Kompetensutveckling
- Högre lärartäthet, anställning av studie- och yrkesvägledare med specialistkompetens
- Handledning av lärare
- Intervjuer av sökande, tester för urval

⁹ Ur transaktionsplanen april 2016.

¹⁰ 5 YH-poäng = heltidsstudier under en vecka.

- Stöd under LIA
- Marknadsföring av utbildningen
- Utbildningsmaterial för studerande med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, material, läsplattform och laptop
- Resurser används till studerande som ej har diagnos
- Utredningar särskilt pedagogiskt stöd
- Administration av utökat stöd

Utbildningsanordnarna har även fått frågan om vilka pedagogiska anpassningar de har genomfört i utbildningen. De anger bland annat att de har anpassat examinationstillfällen, gett extra stöd eller extra undervisning, haft tätare avstämning med de studerande eller köpt in läromedel.

Utbildningsanordnarna har även fått redogöra för vilka marknadsföringsinsatser de gjort. De anger att det högre statsbidraget bland annat går till marknadsföring. Förutom "vanliga" kanaler som broschyrer, annonser, mässor, öppet hus och nätverksspridning anger de att de har:

- medverkat på internationella handikappdagen,
- gjort riktade utskick till funktionshindervisorganisationer,
- annonserat i specialpress
- annonserat gemensamt med övriga som deltagit i pilotprojektet,
- arbetat med uppsökande verksamhet mot andra skolor och folkhögskolor i regionen.

3.3 Verksamheten och dess innehåll

De utbildningar som har ingått i projektet har besvarat utvärderingsfrågor en gång om året. Frågorna har inte varit exakt desamma och därför går det inte alltid att göra en direkt jämförelse eller se utveckling över tid. Frågor som ställts har bl.a. varit:

- Hur många studerande med dokumenterad funktionsnedsättning har ni antagit till utbildningen?
- Redogör för hur behörighetsprövningen genomfördes och hur urvalet fungerade.
- Hur många sökande behörighetsförklarades enligt 3 kap, § 1, punkt 4, i förordningen? Med 20%-regeln?
- Vad kommer det högre statsbidraget att användas till?
- Vilka marknadsföringsinsatser har ni genomfört?
- Vilken specifik kompetensutveckling har ni genomfört/ kommer ni att genomföra under det första året av projektiden?

3.3.1 Tillgänglighet – behörighet

De fem utbildningsanordnarna har olika särskilda förkunskapskrav. Av de senaste godkända utbildningsplanerna går det att utläsa att det för tre av utbildningarna inte ställs krav på särskilda förkunskaper utöver vad som anges i 3 kap. 1 § YHF.

En utbildningsanordnare har valt att ange kunskaper från kurser i gymnasieskolans nationella program. Kraven är:

Lägst betyg godkänt (eller 3) i Matematik B Engelska A från gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper.

Den fjärde utbildningsanordnaren har angett andra villkor som krav för behörighet. Dessa villkor är:

Förkunskaper i form av dans, teater eller scenteknik motsvarande det estetiska programmet inom gymnasieskolan eller dokumenterad långvarig erfarenhet av aktivt utövande krävs eller motsvarande.

3.3.2 Tillgänglighet – urval

Utbildningarna har alla haft 24 eller 25 studerandeplatser. Samtliga uppger att de har fler sökande än platser första omgången. Detta innebär att samtliga utbildningsanordnare har använt den urvalsmetod de har beskrivit i utbildningsplanen.

Utbildningsanordnarna har valt att genomföra urval till utbildningen genom att använda enbart urvalsgrunden särskilt prov i tre fall. En utbildningsanordnare använder sig av särskilt prov och yrkeserfarenhet som urvalgrunder medan den femte utbildningsanordnaren använder samtliga urvalsgrunder; betyg, särskilt prov, tidigare utbildning och yrkeserfarenhet.

De särskilda proven beskrivs på följande sätt i den senaste utbildningsplanen:

- Särskilt prov är muntligt och bedömer förståelse för yrkesrollen och studiemotivation.
- Det särskilda provet innehåller två delar och testar logiskt tänkande och personliga egenskaper där ledningsgruppen beslutar vilka egenskaper hos en sökande som är viktiga för att kunna tillgodogöra sig utbildningen.
- De särskilda proven är skriftliga och muntliga prov består av tre delar, ett logiktest, ett engelskt prov samt ett muntligt prov. Muntligt prov är utformat på ett strukturerat sätt med frågor relaterade till utbildningen och yrkesrollen.
- På en antagningsdag och får de sökande genomgå praktiska och muntligt prov för att visa sina förkunskaper inom dans, teater eller scenteknik samt motivation och intresse för utbildningen.

När yrkeserfarenhet ingår som urvalsgrund ger "erfarenhet som införskaffats via arbete, praktik eller annan sysselsättning inom trädgård/park/odling/naturvård"¹¹ poäng.

Utbildningsanordnaren som valt att använda samtliga fyra urvalsgrunder räknar ut ett medelbetyg från gymnasium som kan ge 5 poäng. Det särskilda provet kan ge 10 poäng. Tidigare utbildning inom kulturområdet kan ge maximalt 4 poäng och tidigare yrkeserfarenhet inom kulturområdet kan ge 5 poäng.

Utbildningsanordnaren beskriver sin urvalsprocess enligt följande:

"Samtliga behörighetsgrundande delar poängsätts och de studerande rangordnas efter antal uppnådda poäng. Den totala poängsumman kan uppgå till 26 poäng för sökande med gymnasiebetyg och till 21 poäng för sökande som saknar den urvalsgrunden. Därför jämförs den uppnådda summan med 26 respektive 21 poäng och ger då en procentuell skala som ledningsgruppen har att ta ställning till."¹²

I utvärderingarna anger utbildningsanordnarna bland annat att fördelarna med valda urvalsmetoder är att särskilt prov möjliggör inkludering, att enbart motiverade kom till testtillfället, att intervju har medfört att ingen har hoppat av utbildningen.

¹¹ Utbildningsplan daterad 2013-02-05, utbildningsnr 201280150.

¹² Utbildningsplan daterad 2012-06-29, utbildningsnr 201280180.

När urvalspoäng har getts för tidigare erfarenheter menar utbildningsanordnaren att det har gett en klass med mångfald. En utbildningsanordnare menar att den dubbelkompetens som uppnås i och med att sökande har en tidigare yrkeserfarenhet som till exempel undersköterska, lärare eller danspedagog kombinerat med en trädgårdsutbildning är ovärderlig.

Som nackdelar med vald urvalsmetod anger utbildningsanordnaren till exempel att det är personalkrävande att genomföra flera praktiska prov, att sökande inte vill berätta att de behöver stöd innan de kommit in på utbildningen eller att tidigare erfarenhet blev för avgörande och därmed uteslöts vissa sökandegrupper.

Utbildningsanordnarna har endast i liten omfattning använt sig av den så kallade 20-procents-regeln som innebär att högst 20 procent av årsplatserna i en utbildning får avsättas för sökande som har behörighetsförklarats utifrån 3 kap. 4 § YHF. Det kan till exempel handla om sökande som inte uppfyller de särskilda förkunskapskraven på kunskaper från en specifik kurs i gymnasieskolan men där sökande ändå kan uppvisa de färdigheter som fås genom kursen. Endast en utbildningsanordnare har använt sig av regeln fullt ut och antagit 20 procent av de sökande enligt regeln.

3.3.3 Tillsyn och anmälningar

Samtliga fem utbildningar har haft en inledande tillsyn från MYH. Dessa genomfördes med besök på utbildningarna.

MYH har konstaterat att den inledande tillsynen inte föranleder någon vidare åtgärd i tre fall. MYH påpekar dock i två av de ovanstående besluten att utbildningsanordnaren behöver säkerställa att hela urval- och antagningsprocessen – från behörighetsprovning till antagning – dokumenteras på ett tydligt sätt.¹³

MYH beslutar i två fall att utbildningsanordnaren ska vidta kompletterande åtgärder. Det handlar om att utbildningsanordnaren inte uppfyller det som står i utbildningsplanen vad gäller särskilt pedagogiskt stöd, antagning och urval samt att kursplanen för en kurs inte är korrekt.

Regelbunden tillsyn har inte genomförts vid någon av utbildningarna.

Anmälan om brister i utbildningen har kommit in till MYH för två av utbildningarna. Anmälningarna är inte relaterade till att utbildningarna ingår i projektet utökad stöd.

3.3.4 Kvalitativa erfarenheter

Utbildningsanordnarna har i enkäterna besvarat frågan om vilken specifik kompetensutveckling de har genomfört. De uppger att de bland annat har:

- Genomfört regelbunden handledning
- Haft utökade lärarmöten varje vecka
- I lärargruppen diskuterat praktiska "case"
- Haft utbyte med övriga i projektet
- Genomfört en regelbunden onlineutbildning i bemötande för all personal och studerande på skolan
- Undervisande personal har deltagit i kurser och föreläsningar
- Kompetensutvecklingsdag med genomgång av pedagogiska verktyg, formativt lärande och varierande kunskapskontroller

---

¹³ Beslut YH 2012/1533 och YH 2012/2698.

- Föreläsning av specialpedagog för den undervisande personalen

Av de intervjuer som har genomförts framgår även att utbildningsanordnarna bedömer att det utökade statsbidraget ger möjligheter som inte hade varit möjliga att genomföra utan det högre statsbidraget, som extra resurser i form av personal. De anger även att projektet har gett kunskapsutveckling om olika funktionsnedsättningar, att det inte bara handlar om dyslexi.

Några av utbildningsanordnarna har tagit kontakt med SPSM och fått rådgivning i specifika frågor och/eller situationer.

Utbildningsanordnare betonar även att det tar tid att nå målgruppen och att pilotprojektet har gett en möjlighet till inkludering på högre nivå. Dock påpekar utbildningsanordnare att urvalsprocessen inte bör användas på ett sådant sätt att målgruppen får svårt att konkurrera om populära yrkeshögskoleplatser.

Svårigheter som utbildningsanordnarna nämner, förutom svårigheten att nå ut till målgruppen, är bland annat att det kan bli kostsamt för utbildningsanordnare i de fall det behövs omfattande anpassningar av lokalerna med fysiska hjälpmedel. Någon nämner även att systemet med god man kan försvåra för studerande som flyttar mellan kommuner liksom att det kan vara svårt för personer med LSS¹⁴ att få möjlighet att studera. Svårigheter kan också finnas för personer med särskolebakgrund genom att steget att söka en utbildning och börja studera samt fullfölja utbildningen kan vara en lång process.

Samtliga utbildningsanordnare ser positiva effekter av pilotprojektet. De har fått lärdomar att använda på andra håll i undervisningen, arbetssätt har spridits vidare till konsulter och kompetensen har höjts för flera på utbildningen. Någon säger:

"Tillgänglighetsfrågorna har synliggjorts hos oss och vi erbjuder stöd på ett bättre sätt nu."

3.3.5 Myndighetens insatser

Myndigheten för yrkeshögskolan har bidragit med insatser under projektets gång. Bland annat har besök genomförts på alla utbildningar under 2012 då samtal fördes med både utbildningsanordnare, undervisande personal och studerande på utbildningarna.

Myndigheten har arrangerat möten med de anordnare som deltagit i projektet och har genomfört informationsinsatser löpande under de år som projektet pågått.

Andra insatser som myndigheten bidragit med är bland annat att initiera och ta fram ett samarbetsavtal med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) beträffande möjlighet till stöd för utbildningarna i projektet. Ett samarbete har även etablerats med Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) gällande inläsning av litteratur. Myndigheten har också tagit fram publikationer av olika slag, bl.a. "En tillgänglig utbildning – tips och idéer".¹⁵

Myndigheten producerade under hösten 2015 en informationsfilm "Att plugga med funktionsnedsättning inom Yrkeshögskolan". Under Almedalsveckan 2014 anordnade myndigheten seminariet "En framtid för alla inom yrkeshögskolan" där myndigheten informerade om pilotprojektet, och om tillgänglighet på yrkeshögskolan för studerande med funktionsnedsättningar generellt. Seminariet innehöll även en paneldiskussion med utbildningsanordnare som anordnar utbildning inom projektet, funktionshindersorganisationer och en representant från Myndigheten för delaktighet.

¹⁴ Som har stöd enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

¹⁵ MYH 2015/3.

4 Slutsatser

I den återrapportering¹⁶ som MYH lämnade i december 2012 gör myndigheten följande bedömning:

”Myndigheten konstaterar att pilotprojektet sannolikt har gett personer med funktionsnedsättning ökade möjligheter att studera vid en yrkeshögskoleutbildning. Eftersom utbildningarna nyligen har startat är det för tidigt att dra en definitiv slutsats om pilotprojektets framgång, men det är inte heller rapportens syfte... Myndigheten konstaterar att behov finns av specifika utbildningar som har en beredskap vad gäller både fysisk tillgänglighet samt pedagogisk kompetens för att ta emot studerande i behov av utökat stöd. Dessutom vill myndigheten understryka att fler av de studerande som nu studerar vid en yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd anger att beredskapen till utökat stöd starkt har bidragit till valet att studera. .... Myndigheten kan se fördelar med att pilotprojektet yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd får fortsätta och med ett ökat antal utbildningar där första omgången startar hösten 2014. Anledningen är att få mer tid att etablera begreppet och göra det mer känt för presumtiva studerande om möjligheten att studera på en yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd. En annan anledning är också att det då inom pilotprojektet finns möjlighet att följa upp om de studerande får anställning efter avslutad utbildning.”

Projektets främsta syfte har varit att öka tillgängligheten. Av 238 studerande som påbörjat utbildningarna har 35 studerande haft någon form av funktionsnedsättning. Det utgör knappt 15 procent. Om det innebär att tillgängligheten har ökat går inte att avgöra eftersom det inte finns någon statistik att jämföra med. Utbildningsanordnarna uppger dock i intervjuer att det tar tid att nå målgruppen och att projekt av det här slaget därför bör bedrivas över längre tid för att ges möjlighet till genomslag.

Det bör beaktas, att generellt bland personer med funktionsnedsättning, anger 32 procent i åldersgruppen 25–64 år att de har eftergymnasial utbildning, att jämföra med 46,3 procent i övriga befolkningen.¹⁷ Vad gäller att komma i arbete uppger 13 procent av personer med funktionsnedsättning (som innebär nedsatt arbetsförmåga) att de är arbetslösa, jämfört med 7,6 procent för befolkningen totalt (a.a.). Sammanfattningsvis kan det tyda på att projekt av detta slag inte bör ha en alltför hög ambition att en stor andel personer med funktionsnedsättning ska söka utbildningarna, antas och slutföra dessa samt komma ut i arbete. Personer med funktionsnedsättning har generellt en högre tröskel för att påbörja eftergymnasiala studier och svårare att komma in på arbetsmarknaden. Därför bedömer myndigheten att för de 35 studerande som påbörjat utbildningarna har förmodligen pilotprojektet varit lyckat.

Under perioden 2012–2015 har antalet ansökningar om särskilt pedagogiskt stöd (som kan göras för samtliga yrkeshögskoleutbildningar och konst- och kulturutbildningar som har statsbidrag/särskilda medel) ökat från 157 till 299 ansökningar. 41 procent av utbildningsanordnarna anger att de har ansökt om SPS vid något tillfälle och sammanlagt 9,6 miljoner kronor betalades ut till särskilt pedagogiskt stöd 2015. Under perioden har även antalet årsplatser inom yrkeshögskolan ökat från drygt 21 000 år 2012 till 27 000 år 2015.

---

¹⁶ Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd – Det första steget mot en mer tillgänglig yrkeshögskola. Dnr 2012/3147.

¹⁷ Uppgifter från Myndigheten för delaktighet, MFD, 2017.

Samtidigt anger utbildningsanordnarna, i enkätsvar, att 92 procent av dem har kännedom om särskilt pedagogiskt stöd och lika stor andel uppger att de har informerat om möjligheten att ansöka om detta stöd.¹⁸

Betyder det att tillgängligheten har ökat även för utbildningar utanför pilotprojektet? Eller har tillgängligheten varit högre inom pilotprojektet? Något svar på frågan går inte att få fram.

Vad gäller urvalsgrunder har utbildningsanordnarna använt olika grunder. I en del fall anger de själva att sökande med funktionsnedsättning har konkurrerats ut i urvalet. De anger att det är svårt att på förhand veta hur urvalsgrunderna kommer att fungera i verkligheten och det krävs att man verkligen funderar på hur urvalet kan anpassas till målgruppen för att ge alla en likvärdig chans att komma in på utbildningarna.

Har kostnaderna varit rimliga i förhållande till resultaten? Den frågan går inte att ge ett entydigt svar på. Projektet har inneburit att utbildningsanordnarna har fått något högre statsbidrag. Det har inte funnits riktade pengar till projektet vilket har inneburit att kostnaderna har belastat myndighetens ordinarie anslag. För individen som har gått, examinerats från och fått arbete efter en yrkeshögskoleutbildning kan vinsten vara stor. Samtliga deltagande utbildningsanordnare anger att de extra resurserna har gett dem möjligheter att genomföra aktiviteter som de annars inte hade klarat av att göra. Det utökade statsbidraget har gett möjligheter att våga satsa, även på sådant man "inte är riktigt säker på".

Av intervjuerna med utbildningsanordnarna framgår att de efterlyser en tydlighet gentemot branschen i ett liknande projekt. Det är viktigt att branschen förstår fördelarna med vad personer med funktionsnedsättning kan bidra med.

De önskar även gemensamma träffar, anordnade av MYH; för att sprida goda idéer, tips och råd. De nämner även ett behov av marknadsföring i myndighetens regi för att nå ut till målgruppen.

Resultaten från de fem utbildningarna och telefonintervjuerna ger inget klart svar på frågan om tillgängligheten har ökat. Det saknas helt enkelt jämförelsematerial. En slutsats är att deltagande utbildningsanordnare har funnit projektet givande och att de anser att projekt av det här slaget bör ges tid samt att de utbildningarna som bedrivits i projektet har varit viktiga för de studerande som antagits till dessa.

En annan bedömning är att pilotprojektet har varit viktigt för att pådriva utvecklingen av tillgänglighet generellt för alla yrkeshögskoleutbildningar eftersom myndigheten även fått mer kunskap om tillgänglighet och inkludering, vilket innebär ett kunskapslyft som varit större än enbart dessa fem utbildningar.

4.1 Reflektioner

Efter att myndigheten uppmärksammat att studerande inom yrkeshögskolan gavs olika förutsättningar till pedagogiskt stöd, genomfördes en förändring i YHF under hösten 2014. Ändringen tydliggör de studerandes rätt till stöd och utbildningsanordnarens skyldighet att erbjuda stöd och omfattar alla yrkeshögskoleutbildningar som har statsbidrag. Den ansvariga utbildningsanordnaren ska *se till att de studerande som behöver särskilt pedagogiskt stöd i utbildningen får sådant stöd.*

Förordningsändringen innebär även att myndigheten genomför tillsyn i frågor som rör särskilt pedagogiskt stöd.

Det är viktigt att komma ihåg att när projektet inleddes 2012 hade inte någon studerande, med eller utan funktionsnedsättning, rätt till stöd enligt regelverket. Därför kan

---

¹⁸ En strategi för genomförandet av den nationella funktionshinderspolitiken 2011–2016 – Delredovisning 2015. YH 2012/1512.

konstateras att projektet fyllde ett helt annat tomrum innan ovanstående ändring i YHF genomfördes.

Myndigheten fortsätter sitt arbete med att verka för att utbildningsformen ska vara ett reellt och angeläget alternativ för personer med funktionsnedsättning som vill studera på en eftergymnasial utbildning. Bland annat genom att myndigheten är en av de strategiska myndigheterna i den nationella funktionshinderspolitiken. Ett arbete pågår dessutom med breddad rekrytering och breddat deltagande inom yrkeshögskolan som även bedöms gynna personer med funktionsnedsättning. Ytterligare ett område som myndigheten arbetar med är att fortsätta informationsinsatser till utbildningsanordnare om skyldigheten att erbjuda studerande stöd i utbildningen, i enlighet med YHF.

Pilotprojektet Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd är härmed avslutat.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se